Raadsvoorstel

Onderwerp	GEWIJZIGD Raadsvoorstel klimaatadaptatie strategie + uitvoeringsagenda
Zaakid	2023-035242
Auteur	Rolf Schuurman +31793469565 R.Schuurman@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Afdelingshoofd	Kramps I.F. (Inge)
Portefeuillehouder	Wethouder Van der Meer
Medeverantwoordelijke(n)	

Uiterste behandeldatum (+ reden)	20 juni 2023 om direct na het zomerreces de stukken in de raad te kunnen behandelen.
Programma(s)	Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen
Eerdere besluitvorming	Raadsmemo d.d. 19 oktober 2018 Klimaatstresstest Zoetermeer
Samenvatting	Het klimaat in Nederland verandert. Wateroverlast, hitte en droogte zullen vaker voorkomen. Zoetermeer bereidt zich daar ook op voor. Er is daarom een aanpak (strategie) gemaakt om de klimaatveranderingen het hoofd te kunnen bieden. Deze aanpak is beschreven in de klimaatadaptatiestrategie. Vanuit de aanpak is vervolgens een overzicht van maatregelen (uitvoeringsagenda) gemaakt. De maatregelen hebben betrekking op de gevolgen van hitte, droogte en teveel aan water. De maatregelen krijgen een plek in het beleid en uitvoering van de gemeente.
Bijlagen	1. Klimaatadaptatiestrategie 2. Uitvoeringsagenda

Raadsbesluit

Gewijzigd Raadsvoorstel klimaatadaptatie strategie + uitvoeringsagenda
2023-035242

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 20 juni 2023

besluit

1. De klimaatadaptatiestrategie, met daarbij de vijf uitgangspunten van deze strategie, vast te stellen. De vijf uitgangspunten zijn:
   a. We werken buurtgericht;
   b. We werken integraal;
   c. Klimaatadaptatie wordt onderdeel van al ons relevante gemeentelijk beleid;
   d. We zorgen dat de klimaatmaatregelen zoveel als mogelijk in lopende processen en projecten worden meegenomen;
   e. We werken samen met en stimuleren onze partners.

2. De onderstaande doelen voor het tegengaan van wateroverlast, hitte en droogte vast te stellen:
   Wateroverlast:
      a. Elk gebouw is te bereiken door hulpdiensten;
      b. Water vanuit de openbare ruimte zorgt niet voor schade bij huishoudens;
      c. Water vanuit de openbare ruimte zorgt niet voorschade bij functies in de openbare ruimte;
   Hitte:
      d. Elk gebouw heeft binnen 300 meter toegang tot een koele plek;
      e. Minimaal 30% schaduw- waar mogelijk- op de fiets- en looproutes die toegang geven tot koele plekken;
      f. Aanpakken verharding om hitte eilanden te voorkomen;
      g. Stimuleren van bewoners en bedrijven voor maatregelen op eigen terrein;
   Droogte:
      h. Regenwater opvangen en bufferen;
      i. Verbeteren van de waterkwaliteit;
      j. Toepassen van Bio divers en water- en droogtebestendig groen;
      k. Het garanderen van droogtebestendige infrastructuur en veendijken in de toekomst.

3. De uitvoeringsagenda vast te stellen, waarbij de maatregelen volgens onderstaande verdeling zijn gegroepeerd:
   a. Projecten – fysieke uitvoeringsprojecten.
   b. Borgen in beleid – aanpassingen in het gemeentelijk beleid om klimaatadaptatie een plek te geven in alle beleidsvelden.
   c. Onderzoeken – onderzoeksactiviteiten om kennis te ontwikkelen of acties uit te werken.
   d. Samenwerken en stimuleren – afspraken en stimuleringsregelingen om samen met partners ambities te bereiken.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Voor u ligt de klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringagenda van Zoetermeer. In de strategie staat wat bekend is over de gevolgen van het klimaat voor Zoetermeer en wat wij daar vervolgens van vinden. In de uitvoeringsagenda staat beschreven wat we er aan kunnen doen. De agenda bevat klimaat voor de periode tot 2030.

Het plan is een uitvloeisel van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018 . In 2018 is dit Deltaplan ondertekend door het Rijk, de VNG, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen. In dit plan hebben de partijen zich verbonden om vanaf het jaar 2020 klimaatadaptief te handelen. Doel is het stedelijk gebied in Nederland in 2050 klimaatbestendig te hebben ingericht. Twee ambities uit het Deltaplan zijn het opstellen van een strategie en een uitvoeringsagenda. Door middel van voorliggende documenten wordt aan deze ambitie invulling gegeven.

Voordat een strategie en een uitvoeringsagenda opgesteld kon worden is een klimaatstresstest gedaan en zijn gesprekken gevoerd met interne en externe betrokkenen. De informatie uit de stresstest en de gesprekken zijn gebruikt voor de strategie en uitvoeringsagenda.

Met de stresstest zijn de kwetsbaarheden in beeld gebracht voor de drie thema's: wateroverlast, hitte en droogte. Zie: Klimaatstresstest Zoetermeer Vervolgens zijn gesprekken gevoerd met waterschappen, woningbouwcorporaties, GGD, winkeliers, jeugd en betrokken ambtenaren. Hierdoor kon lokale kennis worden gekoppeld aan de kwetsbaarheden uit de stresstest om passende maatregelen te ontwikkelen met voldoende draagvlak.

Vervolgens is een uitvoeringsagenda gemaakt. Deze agenda bestaat uit projecten, beleidsvoorstellen, onderzoeken en manieren om bewoners te stimuleren. In de agenda is ook zichtbaar wanneer de maatregelen uitgevoerd worden en welke kosten ermee gemoeid zijn. De maatregelen worden de komende jaren in de organisatie belegd, om vervolgens tot uitvoering over te gaan. De maatregelen worden voor een grotendeels geborgd in recontructie- en nieuwbouwprojecten en (beleids)processen. Voor de voorbereiding en ondersteuning daarvan is extra beleidscapaciteit beschikbaar in de organisatie. Onderzoek en communicatie wordt ook vanuit beleid geinitieerd. Participatie in onderzoeken is grotendeels vanuit externe inzet.

Beoogd effect

Met de klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda gaat Zoetermeer (nog meer) concreet handen en voeten geven aan het terugdringen van de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Het draagt bij aan de woonaantrekkelijkheid van Zoetermeer. Daarmee sluit het aan bij de Omgevingsvisie Zoetermeer 2040.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. De klimaatadaptatiestrategie, met daarbij de vijf uitgangspunten van deze strategie, vast te stellen. De vijf uitgangspunten zijn:
   a. We werken buurtgericht;
   b. We werken integraal;
   c. Klimaatadaptatie wordt onderdeel van al ons relevante gemeentelijk beleid;
   d. We zorgen dat de klimaatmaatregelen zoveel als mogelijk in lopende processen en projecten worden meegenomen;
   e. We werken samen met en stimuleren onze partners.

2. De onderstaande doelen voor het tegengaan van wateroverlast, hitte en droogte vast te stellen:
   Wateroverlast:
   a. Elk gebouw is te bereiken door hulpdiensten;
   b. Water vanuit de openbare ruimte zorgt niet voor schade bij huishoudens;
   c. Water vanuit de openbare ruimte zorgt niet voorschade bij functies in de openbare ruimte.
   Hitte:
   d. Elk gebouw heeft binnen 300 meter toegang tot een koele plek;
   e. Minimaal 30% schaduw- waar mogelijk- op de fiets- en looproutes die toegang geven tot koele plekken;
   f. Aanpakken verharding om hitte eilanden te voorkomen;
   g. Stimuleren van bewoners en bedrijven voor maatregelen op eigen terrein.
   Droogte:
   h. Regenwater opvangen en bufferen;
   i. Verbeteren van de waterkwaliteit;
   j. Toepassen van Bio divers en water- en droogtebestendig groen;
   k. Het garanderen van droogtebestendige infrastructuur en veendijken in de toekomst.

3. De uitvoeringsagenda vast te stellen, waarbij de maatregelen volgens onderstaande verdeling zijn gegroepeerd:
   a. Projecten – fysieke uitvoeringsprojecten.
   b. Borgen in beleid – aanpassingen in het gemeentelijk beleid om klimaatadaptatie een plek te geven in alle beleidsvelden.
   c. Onderzoeken – onderzoeksactiviteiten om kennis te ontwikkelen of acties uit te werken.
   d. Samenwerken en stimuleren – afspraken en stimuleringsregelingen om samen met partners ambities te bereiken.

Argumenten

1.1 Het Stedelijk gebied in Nederland moet in 2050 klimaatbestendig zijn.

Het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie stelt dat in 2050 alle stedelijke gebieden in Nederland klimaatbestendig moeten zijn. Dit is mede door de VNG ondertekend. Ook voor Zoetermeer betekent het dat het nodig is om de gevolgen van klimaatveranderingen te beperken door maatregelen te nemen. Daarom is de stresstest gedaan, de strategie ontwikkeld en de uitvoeringsagenda opgesteld om concreet actie te kunnen nemen.

1.2 *Besparen op toekomstige investeringen*

Door nu te investeren en meekoppelkansen te benutten worden grote toekomstige investeringen voorkomen. Dit was destijds de belangrijkste reden voor de betrokken partijen om het DPRA te ondertekenen. De werkzaamheden zoals stadsvernieuwing en reconstructie van bestaande woonwijken worden gedaan voor minstens de komende 40 jaar. Het is daarom nu van belang om klimaatmaatregelen in de werkzaamheden mee te nemen om daarmee geen kansen voorbij te laten gaan. Hierdoor zorgen we dat de stad leefbaar blijft in de toekomst.

1.3 De verandering van het klimaat is blijvend

De voorspellingen wijzen uit dat de klimaatverandering doorzet. Dit betekent dat wateroverlast, hitte en droogte steeds meer een rol gaan spelen in de leefbaarheid van de stad.

1.4 De vijf uitgangspunten van de strategie zijn nodig om de doelen (zie besluitpunt 2) te bereiken.
De vijf uitgangspunten zijn de pijlers van de klimaatadaptatiestrategie en geven richting aan de uitvoering van de werkzaamheden. Ze zijn tot stand gekomen in ambtelijke gesprekken binnen de gemeentelijke organisatie en zijn getoetst in de gesprekken met o.a. de Hoogheemraadschappen en woningcorporaties. Vervolgens zijn vanuit deze uitgangspunten de doelen bepaald die we willen bereiken om de gevolgen van wateroverlast, hitte en droogte het hoofd te bieden. Deze doelen zijn bij besluitpunt 2 opgenomen ter vaststelling en zijn te vinden in hoofdstuk 3 van het rapport. Vanuit de doelen zijn vervolgens de maatregelen bepaald.

1.5 Buurtgerichte aanpak waarbij we aansluiten bij integrale projecten die plaatsvinden in de buurten.
Door buurtgericht en integraal via projecten klimaatadaptatie mee te nemen wordt op een efficiënte manier omgesprongen met mensen en middelen. Daarnaast wordt door de buurtgerichte aanpak de participatie van bewoners bij het proces en daarmee ook het draagvlak voor de klimaatmaatregelen vergroot. Door de buurtgerichte aanpak kunnen maatregelen grootschaliger aangepakt worden met een groter effect.

1.6 Klimaatadaptatie is onderdeel van het beleid en de werkzaamheden in de gemeente
De Klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda staan niet op zichzelf. Zoetermeer klimaatadaptief maken staat omschreven in de omgevingsvisie Zoetermeer 2040. Daarvoor is het nodig de uitvoeringsagenda te borgen in de beleidsprogramma's (zoals het toekomstige Programma Buitenruimte) die voortkomen uit de omgevingsvisie Zoetermeer 2040. Ook zal het een plek krijgen in de Ruimtelijke Strategie. De intern betrokkenen bij het tot stand komen van klimaatadaptatiestrategie en de uitvoeringsagenda werken mee aan het Programma Buitenruimte en de Ruimtelijke Strategie. Klimaatmaatregelen krijgen daardoor de aandacht in de beleidsprocessen. De maatregelen worden vervolgens doorgevoerd bij de uitvoering van projecten.

1.7 Samenwerken met partners voor gedragen en betere resultaten.
Samenwerken op het gebied van klimaatadaptatie is noodzakelijk om de juiste keuzes te maken die ook gedragen worden door de betrokkenen (inwoners, bedrijven, waterschappen, woningcorporaties, etc.). Het gebruik maken van de kennis van andere partijen is daarbij van belang. Daarnaast zijn er mogelijkheden door met name subsidies de kosten van de maatregelen te delen.

2.1 *De doelen voor wateroverlast, hitte en droogte geven richting en brengen focus aan in het bereiken van een klimaatrobuust Zoetermeer*
Het vaststellen van de doelen geeft richting aan waar aan gewerkt moet worden. De doelen vormen daarmee de basis/ het fundament voor de concrete maatregelen uit de uitvoeringsagenda. De aanpak en het verwezenlijken van de maatregelen wordt daardoor versterkt. Tevens motiveert het betrokkenen bij de uitvoering van de maatregelen om terug te kunnen grijpen op wat de bedoeling is.

3.1. *De uitvoeringsagenda beschrijft de klimaatmaatregelen voor de komende jaren en geeft daarmee richting aan de uitvoering*
In de uitvoeringsagenda staan de maatregelen om de effecten van de wateroverlast, hitte en droogte het hoofd te kunnen bieden. De maatregelen dragen bij aan het doel om van Zoetermeer een meer natuur-inclusieve en duurzame stad te maken.

De agenda heeft een looptijd t/m 2030. Per type actie staat beschreven wat we al doen, en wat we aanvullend gaan doen om onze doelstellingen te behalen. Hierbij maken we onderscheid tussen acties. Deze zijn gegroepeerd volgens onderstaande verdeling.

- Projecten – fysieke uitvoeringsprojecten.
- Borgen in beleid – aanpassingen in het gemeentelijk beleid om klimaatadaptatie een plek te geven in alle beleidsvelden. Dit betekent in de praktijk ook een doorwerking naar regelgeving bij ontwerp en realisatie.
- Onderzoeken – onderzoeksactiviteiten om kennis te ontwikkelen of acties uit te werken.
- Samenwerken en stimuleren – afspraken en stimuleringsregelingen om samen met partners ambities te bereiken. Stimulerende maatregelen gericht op inwoners betekent niet dat de gemeente alleen aan zet is. In de communicatie naar inwoners zal benadrukt worden dat inwoners ook zelf verantwoordelijkheid moeten nemen voor het eigen grondgebied en de wijk waar men woont.

Kanttekeningen

De maatregelen zoals opgenomen in de uitvoeringsagenda garanderen niet dat daarmee Zoetermeer in 2050 klimaatbestendig is. Tussentijds worden klimaatstresstest uitgevoerd en worden de klimaatscenario's van het KNMI opnieuw bepaald. Dit kan een aanscherping van de maatregelen tot gevolg hebben. Daarnaast kan het wenselijk zijn om bij de ontwikkeling van de Ruimtelijke Strategie en het Omgevingsprogramma Buitenruimte extra eisen te stellen.

Financiën

De lasten voor de maatregelen in de uitvoeringsagenda zijn in totaal jaarlijks € 200.000.

In de Nota riolering is geld beschikbaar gesteld voor groot onderhoud aan de riolering waarbij ook daar waar nodig klimaatmaatregelen genomen kunnen worden. Het gaat daarbij om aanpassingen aan de riolering en het watersysteem (het totale jaarlijkse budget voor groot onderhoud is € 3.100.000). Een jaarlijks bedrag van € 80.000 is te relateren aan water. Denk hier bijvoorbeeld aan extra infiltratie door verhard oppervlak om te zetten naar groen. Dit bedrag wordt ingezet voor de maatregel uit het uitvoeringsprogramma om extra te vergroenen.

Daarnaast is er structureel een extra budget van € 120.000 benodigd. Hiervoor wordt een voorstel voor de eerstvolgende perspectiefnota voorbereid, zodat dit budget na besluitvorming over de perspectiefnota kan worden opgenomen in de begroting voor 2025.

Controleprotocol

- Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie

Tijdens het proces voor het maken van de uitvoeringsagenda is intern met diverse afdelingen gesproken. Extern is gesproken met de waterschappen, woningcorporaties, winkeliers, scholieren en de GGD. De inbreng die door partijen is geleverd is verwerkt in de klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda.

Duurzaamheid

Deze nota draagt bij aan een duurzame stad. Door de maatregelen genoemd in de uitvoeringsagenda worden de negatieve gevolgen van klimaatverandering aangepakt. Dit

resulteert in een stad waar bij toekomstige hevige regenval, hitte en droogte het nog steeds veilig en gezond wonen is.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor minder validen
De maatregelen worden geborgd in het beleid waarbij ook rekening gehouden wordt met de toegankelijkheid en bruikbaarheid voor minder validen.

Rapportage en evaluatie
Jaarlijks wordt de raad geïnformeerd over de voortgang van de maatregelen via de rapportages binnen de Programma en Controle cyclus.

Planning
Na vaststelling van de klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda worden de diverse activiteiten opgestart die binnen de (huidige) jaarlijkse beschikbare middelen passen.